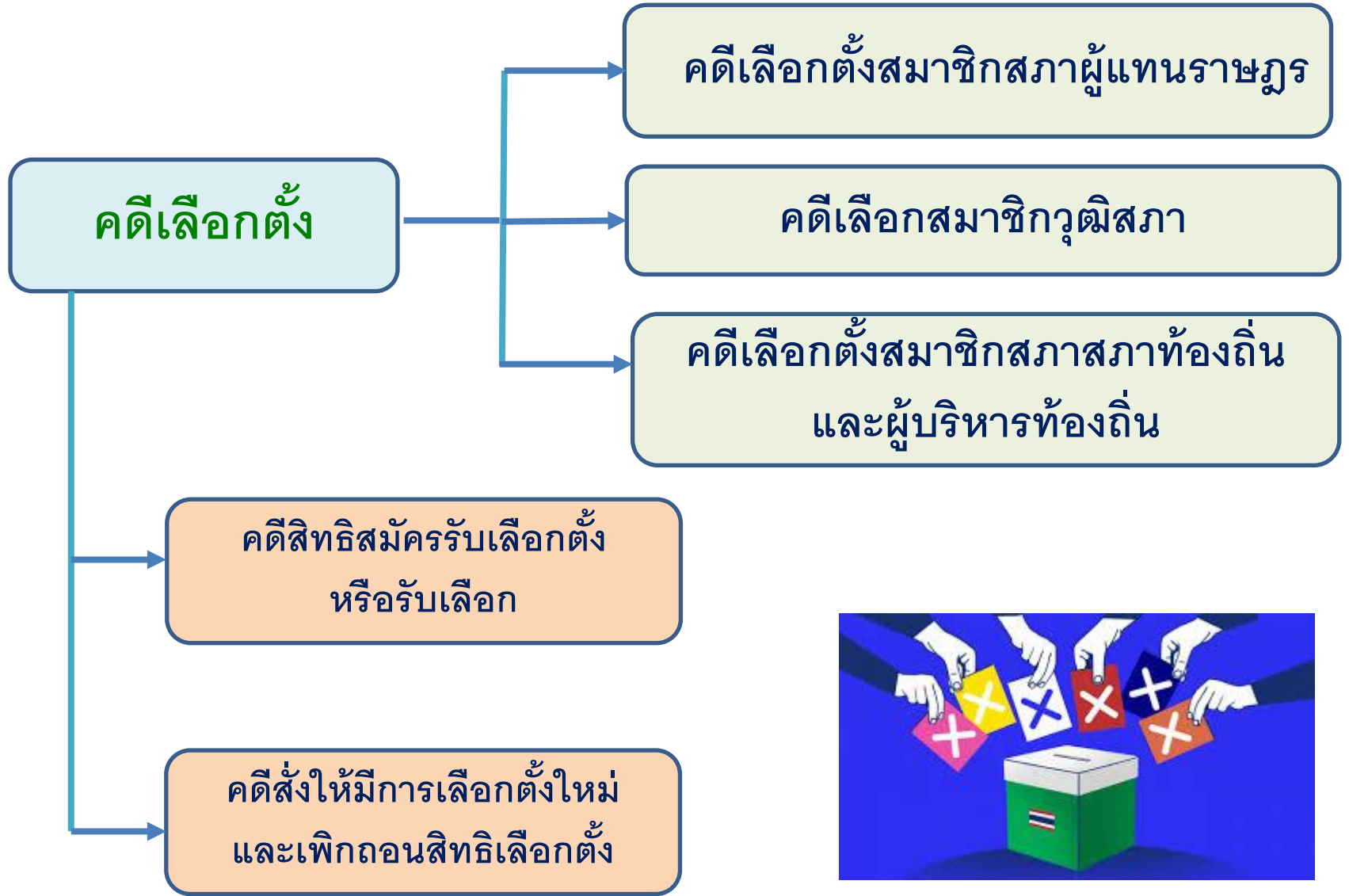

บทที่ ๖

คดีเลือกตั้ง

อ.อริคม อินทฤทธิ
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา ปีนี้ขอจำกัดขอบเขตศึกษาเฉพาะการเลือกตั้งส.ส.เท่านั้น

คดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คดีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
หรือรับเลือก

คดีขอให้เพิ่มชื่อ

คดีขอให้ถอนชื่อ

คดีอุทธรณ์คำสั่ง
ถอนการรับสมัคร

คดีสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

คดีใบสั่ง

คดีใบเหลือง

คดีใบแดง

๑

คดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

วิธีพิจารณาคดีเป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

ขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบแบ่งเขต)

ผู้สมัครแบบแบ่งเขต

ยื่นใบสมัครพร้อม
เอกสาร หลักฐาน
และค่าธรรมเนียม

ผู้อำนวยการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้ง

- ตรวจสอบการสมัคร เอกสารและหลักฐานครบถ้วนหรือไม่
  - ไม่ครบถ้วน : คืนเอกสารและหลักฐานทั้งหมดให้ผู้สมัครนั้น
  - ครบถ้วน : ออกหลักฐานการรับสมัครรับเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครนั้นเรียงตามลำดับการยื่นสมัคร และให้ทำสำเนาฉบับไว้เป็นหลักฐาน

- เมื่อตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้นั้นมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในเจ็ดวันนับแต่วันปีตรับสมัคร

พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ.๒๕๖๑
ม.๔๕, ๔๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

ขั้นตอนการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (แบบบัญชีรายชื่อ)

พรรคการเมือง

ยื่นใบสมัครพร้อม
เอกสารและหลักฐาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

- ตรวจสอบเอกสารและหลักฐานการรับสมัครว่าถูกต้องครบถ้วนหรือไม่
  - ไม่ครบถ้วน ก.ก.ต.มีอำนาจไม่รับสมัคร
  - ครบถ้วน ก.ก.ต.รับสมัคร

- ประกาศรายชื่อผู้สมัครภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดรับสมัคร

พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ.
๒๕๖๑ ม.๔๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

คดีเกี่ยวกับสิทธิสมัคร
รับเลือกตั้งส.ส.

(๑) คดีขอให้เพิ่มชื่อ

กรณี ผอ.ก.ก.ต.ประจำเขตเลือกตั้ง (สมัครแบบแบ่งเขต) หรือ ก.ก.ต. (สมัครแบบบัญชีรายชื่อ) ไม่รับสมัครหรือไม่ประกาศรายชื่อ บุคคลใดเป็นผู้สมัคร บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้สั่ง **เพิ่มชื่อได้** (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๔๙, ม.๕๙)

(๒) คดีขอให้ถอนชื่อ

กรณีก่อนวันเลือกตั้ง หากผอ.ก.ก.ต.ประจำเขตเลือกตั้ง (สมัครแบบแบ่งเขต) หรือ ก.ก.ต.(สมัครแบบบัญชีรายชื่อ) ตรวจสอบพบว่า ผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัคร ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้สั่ง**ถอนชื่อ**ผู้นั้น ออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัคร (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งส.ส. พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๒, ม.๖๑)

(๓) คดีอุทธรณ์คำสั่ง
ถอนการรับสมัคร

กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้สมัครผู้ใดยื่นคำร้องต่อก.ก.ต.ว่าผู้มีชื่อในประกาศรายชื่อ ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หากก.ก.ต.มีคำวินิจฉัยให้**ถอนการรับสมัคร** ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวต่อศาลฎีกาได้ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๑, ม.๖๐)

คดีเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้ง
ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

วิธีพิจารณาคดีเป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการ
พิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิก
ถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑

(๑) คดีใบส้ม

รัฐธรรมนูญ 2560

มาตรา ๒๒๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง **ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว** ตามมาตรา ๒๒๔ (๔) คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สิ้นสุด

กรณีตาม ม.๒๒๕

เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้
ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือก
ไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม **ก่อนประกาศผล
การเลือกตั้ง**

ก.ก.ต. ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิก
ถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอน
สิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี

คณะกรรมการกกต.มีอำนาจ
สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วย
เลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น

ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครฯหรือ
ผู้สมัครรู้เห็นกับการกระทำของบุคคล
อื่น ให้คณะกรรมการกกต. **สั่งระงับ
สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง**ของผู้นั้นไว้เป็น
การชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี
(คำสั่งของคณะกรรมการก.ก.ต.เป็น
ที่สุด)

ม.๒๒๖

คดีใบส้ม : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี ๒๕๖๒

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๐๙/๒๕๖๓ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ก.ต.ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่า นาย ส. ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๘ จังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ต่อมาผู้ร้องได้รับรายงานว่า ในระหว่างพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ ผู้คัดค้านไปร่วมงานทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อหาทุนจัดซื้อเครื่องแบบชุดรักษาความปลอดภัย ประจำหมู่บ้าน (ช.ร.ป.) ซึ่งจัดขึ้นที่หอประชุมหมู่บ้านกู้ฮ้อสามัคคี ผู้คัดค้านมอบเงินใส่ซอง จำนวน ๒,๐๐๐ บาท และนาฬิกาข้อมือใส่กล่อง ๑ เรือน แก่พระภิกษุซึ่งเป็นประธานพิธีสงฆ์ พระภิกษุมอบซองเงินแก่ผู้จัดงาน ผู้จัดงานเขียนหน้าซองว่า “ท่าน ส.ส.สุรพล ๒,๐๐๐ บาท” เป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้าน อันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๒) ทำให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ร้องจึงมีคำสั่งให้ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านเป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๔) มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของ

ผู้คัดค้านและให้ผู้คัดค้านชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัด เชียงใหม่ เขตเลือกตั้งที่ ๘ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นเงิน ๙,๖๘๓,๗๕๕.๑๒ บาท ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒, ๑๓๘

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า มิได้กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย สุจริตและเที่ยงธรรม

ศาลฎีกาพิจารณาพยานหลักฐานที่คู่ความนำเข้าไต่สวนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟัง ได้ว่า ผู้คัดค้านไปปรากฏตัวที่หอประชุมโดยมีเจตนาเพียงเพื่อถวายเป็นค่าบูชาเทียน สะเคราะห์สี่บชะตาและนาฬิกาแก่พระครูฯเป็นการส่วนตัวเพื่อเสริมศิริมงคลเนื่องในวันคล้ายวัน เกิดที่จะมาถึงในวันรุ่งขึ้น ส่วนที่พระครูฯ มอบเงินจำนวนดังกล่าวแก่ผู้จัดงานเพื่อสมทบทุน จัดซื้อเครื่องแบบจัดซื้อเครื่องแบบชุดช.ร.บ. ถือได้ว่าเป็นเรื่องนอกเหนือความรู้เห็นของ ผู้คัดค้าน ยังรับฟังไม่ได้ว่า ผู้คัดค้านถวายเป็นค่าบูชาเทียนแก่พระครูฯเพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่า ผู้คัดค้านได้บริจาคเงินสมทบให้แก่กองผ้าป่าสามัคคีเพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแก่ตน อันจะ เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว และเมื่อฟังว่าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้น ผู้คัดค้าน ไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งตามคำร้อง พิพากษายกคำร้อง

(๒) คดีใบเหลือง

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๓๓ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

กรณีใบเหลือง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว
ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า
การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด
มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยง
ธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็น
การกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๑๓๓

ยื่นคำร้อง

ศาลฎีกา

ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การเลือกตั้ง
นั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
ให้ศาลสั่ง :

- ให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น
- ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งสิ้นสุดลงนับแต่
วันที่ศาลวินิจฉัย

(สมาชิกสภาผู้แทนฯ ผู้นั้นมีสิทธิลงสมัครรับ
เลือกตั้ง ใหม่ได้)

คดีใบเหลือง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๖๒

คดีหมายเลขดำที่ สต.(ส.ส.) ๕๘๕/๒๕๖๒ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ก.ต. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ ๕ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของใคร ขอให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไต่สวนแล้ว ได้รับความว่า น.ส.สุภาภรณ์ ผู้ช่วยหาเสียงของผู้คัดค้าน (ซึ่งเป็นผู้ได้คะแนนสูงสุดและเข้าดำรงตำแหน่ง ส.ส.แล้ว) ไปร่วมงาน ฉาบปณกิจศพนาย พ. และมอบเงินช่วยงานศพเป็นธนบัตรบรรจุภายในซองที่เขียนหน้าซองว่า “กรุงศรีวิไล” ให้แก่เจ้าภาพ แม้ไม่ได้ความชัดว่าผู้คัดค้านรู้เห็นเป็นใจ แต่เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า มีกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง ศาลก็ต้องสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ ๕ ใหม่ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๓

การเลือกตั้ง ส.ส. ปี ๒๕๖๒ คดีใบเหลืองยังมีอีก ๑ คดี คือคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ สต.สส.๑/๒๕๖๕ เป็นคดีหวัคคะแนนแจกเงิน

(๓) คดีใบแดง

รัฐธรรมนูญ 2560

มาตรา ๒๒๖ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๕ หรือ
ภายใต้การประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอัน
ควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการ
ทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคล
อื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอน
สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้นำสำนวน
การสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการ
พิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่ง
ไต่สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

รัฐธรรมนูญ 2560

มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม แต่ให้อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

กรณีตามม.๒๒๖

๑. เมื่อมีการดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๒๕ แล้ว

๒. ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น

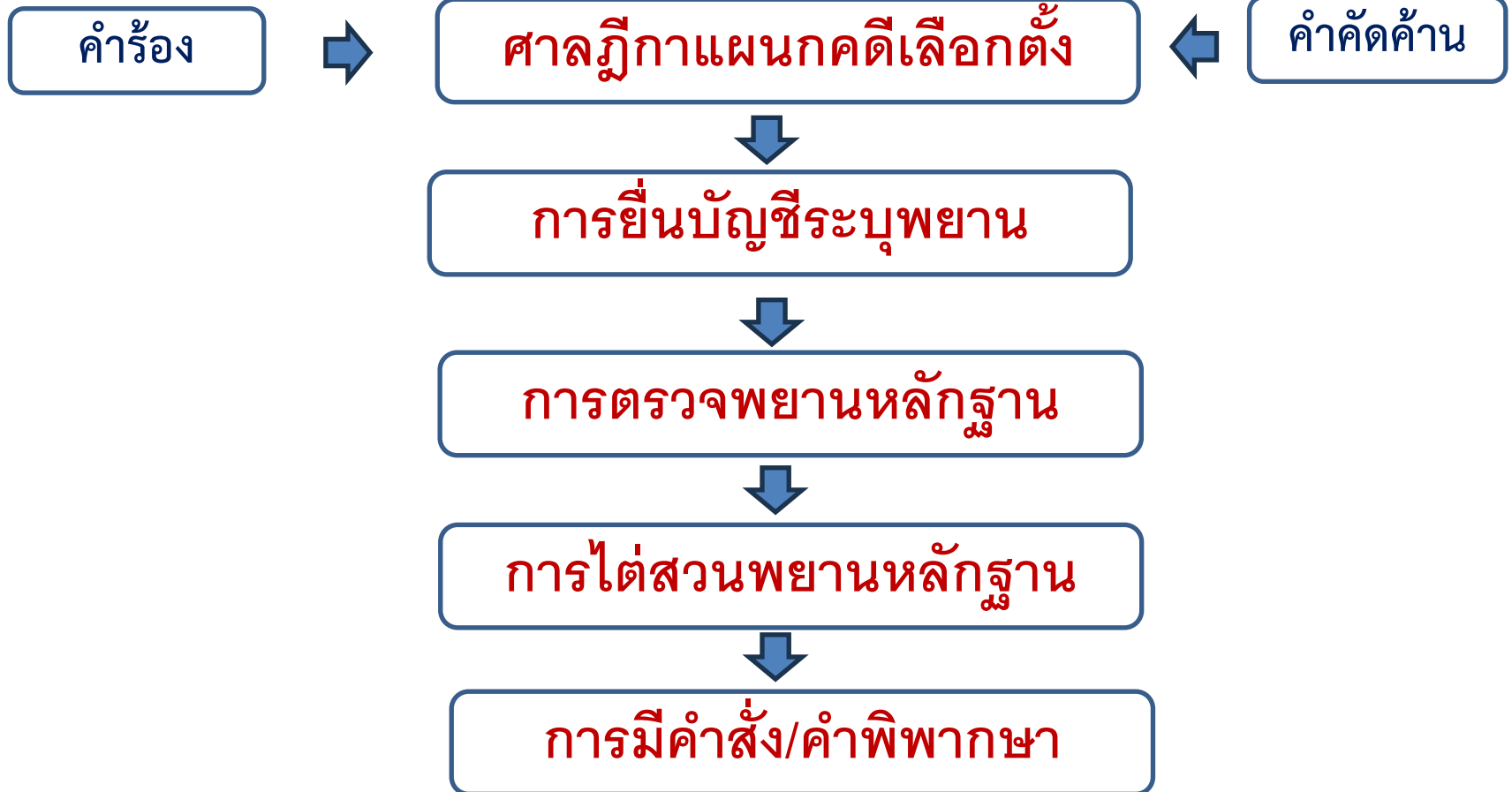
คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ยื่นคำร้อง

ศาลฎีกา
แผนกคดี
เลือกตั้ง

- สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี
- สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่
- สั่งให้ชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเลือกหรือการเลือกตั้ง พ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่ง ส.ว.ฯ และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส.ฯ

กระบวนการพิจารณาคดีเลือกตั้ง

คดีใบแดง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๑/๒๕๖๓ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ก.ต. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่านาย ข. ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดจันทบุรี พรรคประชาธิปัตย์ ปราบศรัยใส่ร้ายนาย ย. ผู้สมัครพรรคพลังประชาชน ที่เคยเป็นอดี ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ว่า “ท่านนายกชวณ หลีกภัย เสียใจและขอโทษพี่น้องชาวแก่งหางแมวและพี่น้องชาวจันทบุรี และพี่น้องประชาธิปัตย์ ที่ ส.ส. คนเดิมทั้งสามคน ถูกซื้อตัวและย้ายพรรคไปแล้ว ... ตามที่ท่านรองสาริตได้บอกผมมา อย่างน้อยสามคนต้องมีเจ็ดสิบล้าน”

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งฟังข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านกล่าวปราศรัยโดยใช้ถ้อยคำเช่นนั้นจริง และถ้อยคำปราศรัยของผู้คัดค้านดังกล่าวทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ว่านาย ย. ย้ายจากพรรคประชาธิปัตย์ไปอยู่พรรคพลังประชาชน เนื่องจากมีการให้ค่าตอบแทนเป็นเงินจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นว่านาย ย.เป็นผู้เห็นแก่เงินหรือผลประโยชน์ส่วนตนอยู่เหนืออุดมการณ์ เมื่อผู้คัดค้านไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าถ้อยคำที่ผู้คัดค้านกล่าวเป็นความจริง จึงเท่ากับผู้คัดค้านยืนยันข้อเท็จจริงว่านาย ย. ถูกซื้อตัว และเมื่อผู้คัดค้านกล่าวถ้อยคำดังกล่าวที่บริเวณตลาดวังพงอันเป็นสถานที่ที่ผู้คัดค้านจัดให้มีการปราศรัย อีกทั้งมีการ

เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านทางเฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้คัดค้านมีเจตนาเพื่อจูงใจให้ผู้มาฟังการปราศรัยลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้าน การกระทำของผู้คัดค้านดังกล่าวจึงเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๕) การกระทำของผู้คัดค้านย่อมเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๖ วรรคสาม ประกอบพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง

พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนาย ช. ผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา

หมายเหตุ : คดีนี้ นาย ย. และนาย ย. ไม่ได้รับเลือกตั้ง โดยนาย ย. ได้คะแนนเป็นที่ ๒ ผู้คัดค้านได้คะแนนเป็นที่ ๓

ข้อสังเกต

คดีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อสังเกต (๑)

คดีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเกี่ยวข้องกับ

- บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๗ (๑) ถึง (๔) และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๘ (๑) ถึง (๑๘) และ
- บทบัญญัติแห่งพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๐ ว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๔๑ (๑) ถึง (๔) และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๔๒ (๑) ถึง (๒๑)

คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๙๗ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรค

การเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน

ข้อสังเกต มาตรา ๔๘ (๓)

สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องดำรงอยู่ตลอดไปจนถึงวันเลือกตั้งและจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น หากผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนและได้รับการประกาศรายชื่อเป็นผู้สมัครแล้ว หากต่อมาก่อนวันเลือกตั้งผู้สมัครได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ย่อมมีผลให้ผู้สมัครดังกล่าวขาดคุณสมบัติมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ (๓) และพ.ร.ป.การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ (๓) กรณีมีเหตุให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสร ๓๗/๒๕๖๖)

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข้อสังเกต : มี ฎ. ๑๓๒๐/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า ผู้สมัครนำทะเบียนบ้านกลางมาใช้อ้างว่ามีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๙๗ (๔) ก. ไม่ได้ เพราะทะเบียนบ้านกลางเป็นเพียงทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้เท่านั้น)

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

ลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ม.๙๘

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

คำสั่งศาลฎีกาที่ สต สสร ๔๑/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) ยื่นคำร้องขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศผู้ร้อง เรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ (ส.ส.๔/๒๔) ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏคำร้องและพยานเอกสารหลักฐานท้ายคำร้องว่า ศาลล้มละลายกลางมีคำพิพากษาให้ผู้คัดค้านล้มละลายเมื่อวันที่ ๒๒ ธ.ค. ๒๕๖๕ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ... ปัจจุบันผู้คัดค้านยังไม่พ้นจากการล้มละลาย โดยผู้คัดค้านมิได้โต้แย้ง ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็น ส.ส. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๒) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๒) จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้คัดค้าน
ออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบบัญชีรายชื่อของพรรค ช.

ข้อสังเกต

- เพียงถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม เพราะกฎหมาย
ใช้ถ้อยคำว่า “เป็นบุคคลล้มละลาย”
- ศาลล้มละลายกลางพิพากษาให้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย แม้จะยังมีได้
ประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา ก็ต้องถือว่าเป็นบุคคลล้มละลาย (คำพิพากษาฎีกา
ที่ ๑๓๓๔/๒๕๖๒)
- ผู้ร้องเป็นบุคคลล้มละลาย และยังไม่ได้หลุดพ้นจากการล้มละลาย โดยยัง
ไม่มีการปลดจากล้มละลาย ยกเลิกการล้มละลาย และมีคำขอประนอมหนี้ภายหลัง
ล้มละลาย ต้องถือว่าเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัคร (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๐๖๖/
๒๕๕๔, ๓๐๖๔/๒๕๕๗)

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรานี้ เพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครที่มีสื่ออยู่ในมือ ย่อมได้เปรียบผู้สมัครอื่น

- ผู้สมัครที่มีชื่อเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ **แม้ไม่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการในความเป็นจริง** ก็มีลักษณะต้องห้าม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๔๓/๒๕๖๒) และโดยไม่คำนึงว่าสื่อที่พิมพ์หรือเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๐๙/๒๕๖๒)

- ผู้สมัครเคยเป็นเจ้าของและบรรณาธิการกิจการหนังสือพิมพ์ แต่ลาออกจากการเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ โดย**ปรากฏข้อเท็จจริงแน่ชัดว่า**ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก่อนจะยื่นใบสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แม้จะยังปรากฏข้อมูลในระบบฐานข้อมูลว่า เป็นเจ้าของและบรรณาธิการกิจการหนังสือพิมพ์ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งเห็นว่า กรณีดังกล่าวเกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้แก้ไขข้อมูลเท่านั้น จึงพิพากษาว่าไม่ขาดคุณสมบัติ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๐๗/๒๕๖๒)

ส่วนในกรณีที่บริษัทหรือห้างไม่ได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือ
สื่อมวลชนใด ๆ แต่ในหนังสือบริคณห์สนธิระบุว่า **มีวัตถุประสงค์ในการประกอบ
กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ** ด้วย ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๘ ถึง
๑๙/๒๕๖๓ และ ๒๐/๒๕๖๓ (ในคดีขอให้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาสิ้นสุดลงหรือไม่) โดยศาลรัฐธรรมนูญวางหลักว่า การเป็น
เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน ต้องมีการประกอบกิจการ
จริงด้วย หากเพียงแต่มีระบุในหนังสือบริคณห์สนธิว่า **มีวัตถุประสงค์ในการประกอบ
กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน** แต่ไม่ได้ประกอบกิจการจริง เจ้าของหรือผู้ถือหุ้น
ยังไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน

หมายเหตุ : ประกอบกิจการจริงหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญให้ดูจาก **(๑) แบบ
สสช.๑** (แบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัทตาม
ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 83 (พ.ศ.2515) ที่ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วน
บริษัท) **(๒) แบบ ส.บช.๓** (แบบนำส่งงบการเงิน) และ **(๓) หมายเหตุประกอบงบ
การเงิน**

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ผู้คัดค้าน (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดนครนายก เพิ่มชื่อผู้ร้องในรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดนครนายก ของพรรค ป.

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท อ. เป็นสื่อมวลชนใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษแก่บุคคลเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง ซึ่งในขณะที่มีการเลือกตั้งย่อมหมายถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนและพรรคการเมืองที่ตนสังกัด หรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องตีความโดยเคร่งครัดและไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การเข้าถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนของประชาชนทั่วไปเป็นสิทธิใน

ทรัพย์สินที่ได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญเช่นกัน นอกจากนี้ในขณะที่มีการเลือกตั้ง
นั้น ผู้สมัครยังไม่ได้มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และยังไม่แน่ว่าผู้สมัครจะได้รับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องมีหุ้นใน
บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) จำนวนเพียง ๒๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้น
ที่ชำระแล้วทั้งหมด ๒,๙๗๓,๙๒๕,๗๙๑ หุ้น และมูลค่าหุ้นทั้งหมดของบริษัทดังกล่าวตาม
ราคาตลาด ณ สิ้นปี ๒๕๖๕ เป็นเงิน ๕๘๙,๙๗๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่หุ้นของผู้ร้องมี
มูลค่าตามราคาตลาดในวันเดียวกันเป็นเงินเพียง ๓๙,๐๐๐ บาท การที่ผู้ร้องเป็นผู้ถือหุ้น
ในบริษัทดังกล่าวเพียง ๒๐๐ หุ้น ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ร้องย่อมไม่มีอำนาจสั่งการ
ให้บริษัทดังกล่าวดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ร้องและพรรค
การเมืองของผู้ร้อง หรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น เพื่อประโยชน์ในการ
เลือกตั้งของผู้ร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ร้องได้ เนื่องจากผู้ร้องมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวน
หุ้นจำนวนมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้อง
เป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๖/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดพิษณุโลก) ยื่นคำร้องขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศผู้ร้องเรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า บริษัท พ. ประกอบธุรกิจออร์กาไนเซอร์รับจัดงานอีเวนต์ต่างๆ จึงเป็นงานจ้างทำของ ตามป.พ.พ.มาตรา ๕๘๗ แม้ตามแบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสข.๑) ระบุว่า บริษัท พ. ประกอบกิจการผลิตรายการ จัดทำรายการทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ตลอดจนบริการติดตามรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประกอบธุรกิจบริการวางแผนงานโฆษณา รับจ้างเป็นผู้สร้างและจัดละคร จัดหาสื่อโฆษณา และแบบนำเสนองบการเงิน (แบบ สสข. ๓) ระบุรายการงบการเงินรอบบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ประเภทธุรกิจ “ประกอบกิจการด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อโฆษณาทุกประเภท” คิดเป็นร้อยละของรายได้รวม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ก็ตาม แต่หมายเหตุประกอบงบการเงินและงบกำไรขาดทุนสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ เอกสารท้ายคำคัดค้าน ระบุว่า มีรายได้จาก

การขายหรือการให้บริการ ปี ๒๕๖๓ กำไร ๔๒๒,๖๔๖.๕๔ บาท ปี ๒๕๖๔ กำไร ๓๕๖,๗๒๐.๑๙ บาท และปรากฏตามคำคัดค้านว่า บริษัท พ. มีรายได้ทั้งหมดจากกิจการรับจ้างเป็นออร์กาไนเซอร์รับจัดงานอีเวนต์ ไม่ได้มีรายได้จากการประกอบกิจการโฆษณา โดยผู้ร้องแถลงไม่ตื้นใจนำพยานเข้าไต่สวน ดังนั้น ลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัท พ. จึงแตกต่างจากกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ ที่มีลักษณะเป็นสื่อกลางในการนำสารไปสู่มวลชนโดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจน เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสื่อความหมายให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป ส่วนที่บริษัท พ. จำกัด มีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ เห็นได้ว่า เป็นการใช้สื่อออนไลน์เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์กิจการของตนซึ่งบุคคลธรรมดาทั่วไปก็มีและใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าบริษัท พ. มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓)

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๙/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑๐ จังหวัดอุดรธานี) ยื่นคำร้องขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศผู้ร้องเรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า แม้ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนฟังได้ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. เป็นสื่อมวลชนใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) แต่ข้อเท็จจริงปรากฏด้วยว่า เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม มีหนังสือแจ้งหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมเอกสารและยื่นใหม่ภายใน ๓๐ วัน หากไม่ดำเนินการจะถือว่าไม่ประสงค์จะต่ออายุการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอีกต่อไป โดยให้ถือว่าสิทธิในการทดลองออกอากาศได้สิ้นสุดลงนับแต่วันที่ใบอนุญาตหมดอายุ (วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙) และให้ยกเลิกการออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

กระจายเสียงเพื่อการศึกษา แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ไม่ดำเนินการ ทั้งยังปรากฏตาม
สำเนาหนังสือยืนยันยอดพร้อมงบทดลอง รายงานผู้สอบบัญชี และงบการเงินว่า
ระหว่างปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ไม่ได้ประกอบกิจการและมีรายได้
ดอกเบี้ยรับจากการให้หุ้นส่วนยืมเงินเท่านั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ก่อนวันที่ ๒๙
ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่ผู้คัดค้านเข้าเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆอีกต่อไป
ผู้คัดค้านจึงไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร จึงไม่มีเหตุที่จะถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศ ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขต
เลือกตั้งที่ ๑๐ จังหวัดอุดรธานี ให้ยกคำร้อง

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสร ๔๑/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) ยื่นคำร้องขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศผู้ร้อง เรื่อง รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๕ ของพรรค น.

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือจากสำนักงานพาณิชย์อุดรธานีว่า ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนลงหุ้นด้วยเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. ปัจจุบันห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. มีสถานะทางทะเบียนยังดำเนินการอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจดทะเบียน ข้อ ๒๔ ว่า “ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ กิจการสื่อสาร โทรคมนาคม และสื่อมวลชนทุกประเภทพิเศษ นอกจากนี้ตามแบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสช.๑) ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเมื่อวันที่ ๒๖ ต.ค. ๒๕๕๕ ได้ระบุสินค้าหรือบริการที่ประกอบกิจการว่า “ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” และแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ สบช.๓) ที่ส่งเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ระบุประเภทธุรกิจว่า “ประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง” รายได้

จากการประกอบการร้อยละ ๑๐๐ มาจากกิจการดังกล่าว โดยผู้คัดค้านไม่มาศาลและไม่ยื่นคำคัดค้าน ทั้งเอกสารที่ผู้ร้องอ้างส่งประกอบคำร้องเป็นเอกสารราชการอันเป็นเอกสารมหาชนซึ่งมีข้อสันนิษฐานว่าของแท้จริงถูกต้อง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ในห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. จึงเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนใดๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นส.ส.ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดอุดรธานี ของพรรค น.

(๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑)

(๒)หรือ (๔)

มาตรา ๙๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้ว

หรือไม่

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ข้อสังเกต มาตรา ๙๖ (๒)

(๑) การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น

- ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเพราะเหตุกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่น หรือ

- ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือร่ำรวยผิดปกติ

- หรือต้องคำพิพากษาศาลฎีกาว่า ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

- รวมทั้งถูกฟ้องเป็นคดีอาญาตามกฎหมายเลือกตั้ง และศาลพิพากษาลงโทษกับสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย

(๒) ข้อสำคัญของมาตรา ๙๖ (๒) ก็คือ แม้คำพิพากษาของศาลที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งยังไม่ถึงที่สุด ก็เป็นลักษณะต้องห้าม เพราะมาตรา ๙๖ (๒) ใช้ถ้อยคำว่า “ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” (เทียบ : คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔ คณะกรรมการก.ก.ต.ยื่นคำร้องว่า นาย ท. (ผู้ถูกร้อง) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องคำพิพากษาศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช**ให้ลงโทษจำคุก โดยไม่รอการลงโทษ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง**ของผู้ถูกร้องมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย ท. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่ง มาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) บัญญัติห้ามบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งคือ**บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่**ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จังหวัด นครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๓ ถูกศาลจังหวัดนครศรีธรรมราชพิพากษา เมื่อวันที่

๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ ว่า มีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา
๑๑๘ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ให้จำคุก ๓ ปี มีเหตุบรรเทาโทษ
ลดโทษให้หนึ่งในสาม คงจำคุก ๒ ปี การกระทำเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดย
สุจริตและเที่ยงธรรม จึงไม่รอกการลงโทษ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมี
กำหนดสิบปีนับแต่วันที่มิคำพิพากษา **เมื่อมาตรา ๙๖ (๒) ไม่ได้ใช้คำว่า “คำ
พิพากษาอันถึงที่สุด”** สมาชิกภาพของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึง
สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และมาตรา ๙๖
(๒) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๓ **โดยไม่ต้องรอให้มีคำพิพากษา
อันถึงที่สุด** และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบ
คือวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก
การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑)
ประกอบมาตรา ๑๐๒

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๒/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดยโสธร ขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดนครนายก

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเคยต้องคำพิพากษาศาลจังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ **๒๖ เมษายน ๒๕๖๐** ในคดีหมายเลขแดงที่ ... ว่า มีความผิดตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗, ๒๖๗ ประกอบมาตรา ๘๖ เป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ จำคุก ๑ ปี และปรับ ๔๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี และ**ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปี** ซึ่งตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนพ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๘ บัญญัติว่า บุคคลถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าผู้นั้นถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จึงถือว่าผู้คัดค้านถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งตามมาตรา ๑๖๘ ให้การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีผลในทันที และเริ่มให้นับระยะเวลา นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น คดีของผู้คัดค้านไม่มีคู่ความยื่นอุทธรณ์ คำพิพากษาดังกล่าวจึงถึงที่สุดเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ดังนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปี จึงมีผลนับแต่วันที่ศาลจังหวัดชัยภูมิมีคำพิพากษา คือวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป เมื่อนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งวันสุดท้าย คือวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ จึงยังไม่พ้นกำหนด ๑๐ ปี ดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๕)

(๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อสังเกต : การถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งชั่วคราวก็คือกรณีที่คณะกรรมการก.ก.ต.ให้**ใบสั่ง**แก่ผู้สมัคร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๕ ส่วนการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือ**ใบแดง**

แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือกรณีถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง **แม้คดียังไม่ถึงที่สุด ก็เป็นลักษณะต้องห้าม** เพราะตัวบทไม่ได้มีคำขยายว่า ต้องเป็นกรณีคดีถึงที่สุดแล้ว

และในกรณีการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แม้เป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ**ในคดียุบพรรค** ก็ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งด้วย และในชั้นนี้จะยกข้อต่อสู้ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยเหตุต่างๆไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๙/๒๕๖๒)

(๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

ข้อสังเกต :

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาจำคุก และคดียังไม่ถึงที่สุด หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ไม่เป็นลักษณะต้องห้าม มาตรา ๕๐ (๖) เพราะไม่ได้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

แต่หากไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา และ ศาลชั้นต้นออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา เป็นลักษณะต้องห้าม มาตรา ๕๐ (๖) เพราะเป็นกรณีถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล (เทียบ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒, ๗/๒๕๖๔)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๔ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖)
ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๒ (๒) หรือไม่

กรณีนี้เป็นเรื่องที่ศาลอาญามีคำพิพากษา**จำคุก**สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่ง
เป็นผู้ถูกร้องรวม ๕ คน และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๔ และที่ ๕
ผู้ถูกร้องทั้งห้ายื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์
ศาลอาญามีคำสั่งส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของจำเลยไปให้ศาลอุทธรณ์สั่ง
(ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ (๔) วรรคสอง)

ระหว่างรอศาลอุทธรณ์มีคำสั่ง ศาลอาญาต้องส่งตัวผู้ถูกร้องทั้งห้าจำเลยไป
คุมขังที่เรือนจำและออกหมายขังระหว่างอุทธรณ์ไว้ ต่อมาอีกสองวัน ศาลอุทธรณ์มี
คำสั่งอนุญาตให้ปล่อยจำเลยชั่วคราว

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ ต้องคำพิพากษา ศาลอาญาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๔ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และ ๙๖ (๒) นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง และผู้ร้องทั้งห้าต้องคำพิพากษาศาลอาญาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๔ อันเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง อีกด้วย

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง
เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อสังเกต :

ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกในความผิดฐานใดก็เป็นลักษณะต้องห้ามตามมาตรา
นี้ แต่ต้องเป็นโทษจำคุกจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๐/๒๕๖๒ , ๑๕๓๖/๒๕๖๒)

เว้นแต่เป็นโทษจำคุกในความผิดอันได้กระทำประมาทหรือลหุโทษ แม้ต้องโทษ
จำคุกจริง ก็ไม่ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม

○ ผู้ร้องอ้างว่า แม้ผู้ร้องพ้นโทษจำคุกมาไม่ถึง ๑๐ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง แต่ก็เป็นเวลาก่อนที่พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลบังคับซึ่งไม่มีผลย้อนหลังไปบังคับแก่กรณีของผู้ร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งเห็นว่า ผู้ร้องเคยได้รับโทษจำคุกและเพิ่งพ้นโทษโดยได้รับการปล่อยตัวเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ และนับถึงวันเลือกตั้งยังไม่ถึง ๑๐ ปี ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๙) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่ผู้สมัครทุกคนรวมถึงกรณีของผู้ร้องโดยไม่มีข้อยกเว้นหรือบทเฉพาะกาลให้ใช้เฉพาะการกระทำความผิดหรือการพ้นโทษภายหลังกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วหรือการเลือกตั้งทั่วไปในอนาคตเท่านั้นดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (ฎ.๑๐๐๖/๒๕๖๒)

○ ผู้คัดค้านเคยได้รับโทษจำคุก ๔ เดือน ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ในคดีอาญาของศาลจังหวัดพะเยา และพ้นโทษมาไม่ถึง ๑๐ ปี นับถึงวันเลือกตั้ง จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.๑๕๓๖/๒๕๖๒)

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

ข้อสังเกต :

(๑) แม้อยู่ระหว่างอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ก็ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๗๓/๒๕๖๒ โดยศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งให้เหตุผลว่า คำสั่งลงโทษดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง มีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผลโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพรบ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้ผู้ร้องจะยื่นอุทธรณ์ แต่การอุทธรณ์ไม่มีผลเป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่ง ตามมาตรา ๔๔ วรรคสาม จึงถือได้ว่าผู้ร้องถูกสั่งให้พ้นจากราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๒) แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทิน ก็ถือว่ามีลักษณะต้องห้าม ตาม คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๙/๒๕๖๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเคยถูกลงโทษทางวินัย ข้าราชการครูให้ปลดออกจากราชการกรณีกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการ ครู แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทินตาม พรบ.ล้างมลทินฯ ๒๕๕๐ ก็มี ความหมายเพียงว่า ผู้ร้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยให้ปลดออกจากราชการครูเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าความประพฤติหรือการกระทำของผู้ร้องที่เป็นเหตุให้ถูกลงโทษทาง วินัยถูกลบล้างไปด้วย ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามไม่ได้รับสมัครสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร

(๓) คำว่า ประพฤติมิชอบ เทียบเคียง บทนิยาม มาตรา ๓ แห่งพ.ร.บ. จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๔/๒๕๖๖ กรณีผู้ร้องขอให้ผู้คัดค้าน (ผอ.กกต. ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดกาฬสินธุ์) เพิ่มชื่อผู้ร้องในประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องเคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสงเปลือย ตามความในมาตรา ๙๒ แห่งพ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากมีพฤติการณ์กระทำการละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ตามคำสั่งจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ ... ที่ผู้ร้องอ้างว่าการพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสงเปลือยมิได้เกิดจากการกระทำโดยทุจริตนั้น บทบัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๘) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๐) ได้บัญญัติคำว่า

คำว่า กระทำการทุจริต กับคำว่า ประพฤติมิชอบในวงราชการ แยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยกฎหมายมิได้ให้นิยามคำว่า “ประพฤติมิชอบ” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องเทียบเคียงกับพ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓ ซึ่งได้ให้นิยามของคำว่า “ประพฤติมิชอบ” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดโดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของ คณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ดังนี้ การที่ผู้ร้องเคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกองคํการบริหารส่วนตำบลสงเปลือย เนื่องจากละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ โดยละเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงินฯ พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นระเบียบของทางราชการที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแล การรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สิน

ของแผ่นดิน ถือได้ว่า ผู้ร้องประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามนิยามคำว่า “ประพฤติมิชอบ” ดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลอันมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๘) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๐)

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะรื้อรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก เพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อสังเกต :

ทั้งกรณีรื้อรวยผิดปกติและกรณีต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก เพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต **คดีต้องถึงที่สุดแล้ว** จึงจะถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของมือ หรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

- คดียังไม่ถึงที่สุด ยังไม่เป็นลักษณะต้องห้าม คดีต้องถึงที่สุดแล้ว
- แม้ศาลรอกการลงโทษ ไม่ได้รับโทษจริง ก็เป็นลักษณะต้องห้าม
- กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง(เพื่อเสพ) ไม่เป็นลักษณะต้องห้าม
- ความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการพนัน หากกระทำความผิดฐานเป็นผู้เล่น ไม่เป็นลักษณะต้องห้าม

คำสั่งศาลฎีกาที่ สต สสข ๓๕/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด ขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเคยต้องคำพิพากษาศาลจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ **๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙** ในคดีหมายเลขแดงที่ ... ว่า กระทำความผิดต่อตามพ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ฐาน**เป็นเจ้ามือรับกินรับใช้** ให้จำคุก ๒ ปี และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้**รอกการลงโทษไว้ ๑ ปี** คดีถึงที่สุดแล้ว ผู้คัดค้าน**จึงได้ชื่อว่า** เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดอกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือ ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ไม่ได้กระทำความผิด ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ผู้คัดค้านให้การรับสารภาพในคดีดังกล่าว และที่ผู้คัดค้านอ้างว่าเคยสมัครรับเลือกตั้งในปี ๒๕๖๒ และได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติของกกต.แล้วนั้น เห็นว่า การพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ต้องพิจารณาเมื่อมีการเลือกตั้งแต่ละคราวไป การพิจารณาและความเห็นของกกต.ในครั้งก่อน หาได้ผูกมัดการพิจารณาและความเห็นของกกต.ในครั้งถัดไปไม่ ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตาม

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อสังเกต : มาตรา ๙๘ (๑๐)

(๑) แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทิน ก็ถือว่ามีลักษณะต้องห้าม คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๓/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดอุบลราชธานี ขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๑) ตามคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ ๓๐๗๒/๒๕๔๒ ของศาลจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืนให้จำคุก ๑ ปี จึงเป็นกรณีที่ผู้คัดค้านเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) แม้ในเวลาต่อมาผู้คัดค้านจะได้รับการล้างมลทิน

ตามพ.ร.บ.ล้างมลทินในวโรกาสที่ ... พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็มีความหมายเพียงว่า ผู้คัดค้านไม่เคยถูกลงโทษจำคุกเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า ความประพฤติหรือการกระทำของผู้คัดค้านที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำพิพากษานั้นถูกลบล้างไปด้วย

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (จำกัดสิทธิเกินสมควรแก่เหตุ) เห็นว่า ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) นั้น เป็นข้อความเดียวกับที่บัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑) ย่อมไม่อาจขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง ตามที่ผู้คัดค้านกล่าวอ้างได้ กรณีตามคำคัดค้านดังกล่าวไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่จะส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำวินิจฉัยในคดีตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๓/๒๕๖๖ ประเด็นสุดท้าย เป็นการวางหลักว่า ข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีเนื้อความเหมือนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ไม่มีทางที่จะขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดๆ ได้ และข้อโต้แย้งเช่นนี้ ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ที่จะต้องส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีคำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๓/๒๕๖๖ วินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเคยต้องโทษตามคำพิพากษาศาลจังหวัดมินบุรี ฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อพร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ คดีถึงที่สุดแล้ว ต้องถือว่าผู้คัดค้านเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่าไม่ได้กระทำความผิดในคดีดังกล่าวนั้น ผู้คัดค้านต้องผูกพันตามคำพิพากษาในคดีดังกล่าวตามป.วิ.พ.มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ประกอบป.วิ.อ.มาตรา ๑๕ ไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่น

ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ได้รับการล้างมลทินแล้ว ตามพ.ร.บ.ล้างมลทินใน
วโรกาสที่ ... พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๔ บัญญัติให้
ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่างๆ ซึ่งได้กระทำก่อนหรือใน
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และได้พ้นโทษไปแล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัติ
ดังกล่าวใช้บังคับ โดยให้ถือว่า ผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในกรณีความผิดนั้นๆ ดังนี้
ตามพ.ร.บ.ดังกล่าวมีผลเพียงให้ถือว่า ผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษในความผิดนั้นๆ มิได้
มีผลถึงกับให้ถือว่า ความประพฤติหรือการกระทำอันเป็นเหตุให้ผู้คัดค้านถูกลงโทษ
จำคุกถูกลบล้างไปด้วย เมื่อผู้คัดค้านเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว ผู้ร้องจึงชอบที่จะถอนชื่อผู้คัดค้าน
ออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่ง
เขตเลือกตั้งได้

ข้อสังเกต : มาตรา ๙๘ (๑๐)

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติทำนองเดียวกันนี้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๑/๒๕๖๕ เป็นกรณีผู้ร้องยื่นฟ้องคณะกรรมการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ผู้คัดค้าน ต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ความว่า ผู้ร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมืองตรัง ต่อมาผู้คัดค้านมีคำสั่งถอนชื่อผู้ร้องออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง อ้างเหตุว่า ตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลจังหวัดตรัง ในคดีหมายเลขแดงที่ .. ว่า กระทำความผิดฐานเป็นเจ้าของสำนักจัดให้มีการเล่นการพนันไพ่ฟองไทย ตามพ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นเหตุให้ผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ **มาตรา ๕๐ (๑๐)** ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง ขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้คัดค้าน

หมายเหตุ : พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.

๒๕๖๑ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ....

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษา**อันถึงที่สุด**ว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า **กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก** กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๐) ไม่กำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ร้องความว่า

- พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๐) เป็นการบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) เพื่อเป็นมาตรการตรวจสอบ สกัด ป้องกัน และยับยั้งบุคคลที่มีประวัติเสื่อมเสียไม่ให้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด และกำหนดความผิดเฉพาะความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักเท่านั้น มิได้รวมผู้เข้าไปเล่นการพนันหรือผู้สนับสนุน

- เมื่อชี้แจงนำหน้าระหว่างการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ต้องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการเท่าที่จำเป็น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

- แม้บทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพอยู่บ้าง แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๐(๑๐) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐

ข้อสังเกต : มาตรา ๙๘ (๑๐)

(๓) คำพิพากษาที่ถึงที่สุดตามมาตรา ๙๘ (๑๐) ต้องเป็นคำพิพากษาศาลไทย (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔)

มาตรา ๙๘

เลือกตั้ง

(๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการ

(๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า บุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑ (๑๘) ที่ว่า **“เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะเวลาสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา”** โดยศาลรัฐธรรมนูญให้เหตุผลว่า การที่รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ย่อมหมายถึงการให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำภารกิจของตนด้วยความรับผิดชอบอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้**ทำหน้าที่แทน**ในระหว่างที่ยังไม่มีสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แต่มิได้หมายความว่า **สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ “เป็น” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา**

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

○ ผู้คัดค้านเป็นลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีกำหนดระยะเวลาตามสัญญา ตั้งแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ จนถึงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ และยังไม่ได้ลาออก ขณะสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้คัดค้านยังเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐอยู่ ผู้คัดค้านจึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม. ๙๘ (๑๕) และพรป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒(๑๗) (ฎ.๑๗๕๖/๒๕๖๒)

○ ผู้ร้องเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ยื่นใบลาออกทางแอปพลิเคชันไลน์ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพียงหลักฐานทางแอปพลิเคชัน ทั้งไม่ปรากฏว่าได้รับอนุญาตให้ลาออกตามกฎหมาย ฟังไม่ได้ว่ามีการลาออกแล้ว ขณะสมัครยังเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.๑๕๗๒/๒๕๖๒)

○ เคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งตามกฎหมาย

(๒) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำ

(๓) อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ และ

(๔) มีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมาย

ดังนั้น กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด กรรมการสภามหาวิทยาลัย ราชภัฏ
อนุกรรมการข้าราชการตำรวจประจำจังหวัด (อ.ก.ตร.จังหวัด) ไม่ใช่เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
แต่ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

หลักเกณฑ์ของการเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่
๕/๒๕๔๓ น่าจะยังใช้ได้ในปัจจุบัน

- (๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร
อิสระ (๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
(๑๘) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ (แปรญัตติ
ร่างพ.ร.บ.งบประมาณไม่ชอบ) หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม (ตามคำ
พิพากษาศาลฎีกากรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่าง
ร้ายแรง หรือคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองในคดีอาญา คดีร้ายรอยผิดปกติ และคดีจิตใจไม่เย็นบัญญัติแสดงรายการ
ทรัพย์สินฯ หรือยื่นเท็จ)

ข้อสังเกต คดีสิทธิสมัคร (๒)

กรณีตรวจสอบพบภายหลังวันเลือกตั้งว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และผู้สมัครนั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งแบบ
แบ่งเขตเลือกตั้ง

กรณีพบก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจมีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
- หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๘ (เสนอเรื่องต่อศาลฎีกา เพื่อให้ใบแดง)

(พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

กรณีพบภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพ (พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๔)

ข้อสังเกต คดีสิทธิสมัคร (๓)

กรณีตรวจสอบพบเมื่อเข้ารับตำแหน่งแล้วว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒

วรรคหนึ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

วรรคสี่ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งว่า นายดำเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว ต่อมาคณะกรรมการเลือกตั้งตรวจสอบพบว่า นายดำเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดฐานเป็นเจ้ามือตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐)** หากจะให้นายดำพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๒ วรรคท้าย กล่าวคือ ต้องส่งเรื่องไปศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายดำสิ้นสุดลงหรือไม่

หรือหากเป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายตรงข้ามเป็นผู้ตรวจพบการดำเนินการเพื่อให้ นายดำพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องเป็นไปตาม **มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง** กล่าวคือ ส.ส. ต้องเข้าชื่อกันจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ยื่นคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าสมาชิกภาพของนายดำสิ้นสุดลง ตาม**มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐)** และให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒ คณะกรรมการก.ก.ต.ยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และได้ประกาศรายชื่อนาย น. ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ศาลจังหวัดขอนแก่นได้มีคำพิพากษาว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ถูกร้องระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า โทษประหารชีวิตเป็นโทษทางอาญาที่ร้ายแรงและเป็นอัตราโทษที่สูงกว่าและหนักกว่าโทษจำคุกเมื่อศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวและได้ออกหมายจำคุกผู้ถูกร้องไว้ แม้คำพิพากษาของศาลจะยังไม่ถึงที่สุด ก็ถือว่าผู้ถูกร้องต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลแล้ว จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา **๑๐๑ (๖)** ประกอบมาตรา **๙๘ (๖)** ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตาม **รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒** และขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘

(๖) ประสงค์จะนำลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะของผู้แทนปวงชนชาวไทยจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มที่ มีความประพฤติเป็นที่ยอมรับและนับถือต่อสาธารณชน ปราศจากเหตุหมิ่นหมองในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่เกียรติและศักดิ์ศรีของสภาผู้แทนราษฎร กรณีจึงต้องหมายความว่า หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องคำพิพากษาให้ลงโทษหนักกว่าโทษจำคุก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นย่อมมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าหลังจากศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำพิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้นับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน

๒๕๖๒ เป็นต้นไป ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลซึ่งถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ด้วย ทั้งข้อเท็จจริงแห่งคดีนี้เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๖) ซึ่งใช้คำว่า “ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของ ศาล” โดยไม่มีคำว่า “ถึงที่สุด” จึงต้องหมายความว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรต้องสิ้นสุดลงเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุกเท่านั้น โดยไม่ต้องรอให้คดีถึงที่สุด เสียก่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๓) แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้นสมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำ วินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๐๒ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๒ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ขอให้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย ธ. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ว่าด้วยลักษณะของผู้ต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ว่า “เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ”

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า บริษัท ว. มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนว่า ข้อเท็จจริงปรากฏจากเอกสารในสำนวนว่า บริษัท ว. ซึ่งเดิมชื่อบริษัท ซ. มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ รวมถึงกิจการโฆษณาด้วยสื่อกิจการโฆษณาทุกอย่างและมีรายได้จากการให้บริการโฆษณา ประกอบกับตามพระราชบัญญัติจัดการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๑ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าบริษัท ว. ได้แจ้งยกเลิกเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ ตามมาตรา ๑๘ ก่อนวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่าบริษัท ว. ได้หยุดกิจการไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ แต่บริษัทดังกล่าว

ก็ยังสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และแจ้งยกเลิกเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการหรือเจ้าของกิจการ ดังนั้น บริษัท ว. จึงยังคงเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการต่อเนื่องมาจนอยู่ในวันดังกล่าว

ส่วนข้อโต้แย้งที่ว่า ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ว. เพราะได้โอนหุ้นทั้งหมดให้แก่นาง ส. มารดาของผู้ถูกร้องไปแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๒ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มีข้อพิรุธที่น่าสงสัยหลายประการ ประกอบพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ว. ซึ่งประกอบกิจการต่อเนื่องมาจนอยู่ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่พรรค อ. ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓ คณะกรรมการก.ก.ต.ยื่นคำร้องว่า นาย ร. ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แต่ก่อนหน้านั้น นาย ร. เคยรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง ระดับ ๓ และถูกไล่ออกจากราชการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนาย ร. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๘) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลซึ่งเคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ ฯลฯ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ เมื่อเคยถูกลงโทษทางวินัยไล่ออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามคำสั่งกรมการปกครอง กรณีกระทำการเรียกรับเงิน อันเป็นพฤติกรรมในทางทุจริต แม้ภายหลังผู้ถูกร้องจะได้รับการล้างมลทินตามพ.ร.บ.ล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางวินัยว่ามีการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติดังกล่าว สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) นับแต่วันที่ มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังโดยชอบอันเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๒/๒๕๖๔ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นาย ช. กับพวกรวม ๕ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ สิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่งมาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) กำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ และกรณีเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ต้องคำพิพากษาของศาลอาญาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ ของผู้ถูกร้องทั้งสามสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และเมื่อผู้ถูกร้องทั้งห้าต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งห้าย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ คณะกรรมการก.ก.ต.ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของนาย ส. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงปทุมวันว่า กระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา และคำพิพากษาดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังโดยชอบตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๐๑

ข้อสังเกต (๔)

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘ หรือสมาชิกวุฒิสภา ยังมีความเชื่อมโยงคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ (๖) และกรณีความเป็น รัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๐ (๔) ด้วย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔ เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๑ คน เข้าชื่อกันเสนอคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า ร้อยเอก ฐ. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สิ้นสุดลง เฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และ มาตรา ๙๘ (๑) เพราะเหตุต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลอุทธรณ์รัฐนิวเซาท์เวลส์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ไม่มีคู่กรณีฝ่ายใดเสนอสำเนาคำพิพากษาของ ศาลมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ต่อศาลรัฐธรรมนูญเลย คงมีเพียงสำเนาคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์ ภายหลังพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ และสำเนาคำสั่ง ศาลอุทธรณ์มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ ที่สั่งไม่รับคำร้องขออนุญาต อุทธรณ์ดังกล่าว ซึ่งผู้รับรองสำเนาถูกต้องมิใช่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ

แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องยอมรับว่า เคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ตาม คำพิพากษาของศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ แต่ไม่ทราบว่าศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีคำพิพากษาอย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยต่อไปด้วยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรค หนึ่ง และวรรคสอง บัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ลักษณะสำคัญของอำนาจอธิปไตยคือมีความเด็ดขาดสมบูรณ์ไม่อยู่อาณัติหรือ อยู่ภายใต้ อำนาจรัฐอื่น โดยการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นการใช้อำนาจตุลาการอันเป็นส่วนหนึ่ง ของอำนาจอธิปไตยย่อมไม่ตกอยู่ในอาณัติหรือภายใต้อำนาจตุลาการของรัฐอื่น ซึ่ง หลักการและทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการใช้อำนาจตุลาการจะได้รับการบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเพื่อยืนยันหลักความเป็นอิสระของตุลาการและความศักดิ์สิทธิ์ ของคำพิพากษา เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีการกล่าวถึงคำพิพากษา จึงต้อง หมายถึงคำพิพากษาของศาลแห่งรัฐหรือประเทศนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงคำพิพากษาของศาล ต่างประเทศ อีกทั้งการตรากฎหมายอาญาของแต่ละประเทศกำหนดการกระทำที่เป็น องค์ประกอบความผิด ฐานความผิด และเงื่อนไขการลงโทษ ไว้แตกต่างกัน หากตีความ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) ว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” หมายความว่า

รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย ก็จะมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงคำพิพากษาอันถึงที่สุดในความผิดตามกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ จะทำให้ขอบเขตการยอมรับอำนาจศาลของรัฐอื่นขยายออกไปอย่างกว้างขวางอีกด้วย ทั้งไม่อาจถ่วงถ่วงหรือตรวจสอบความชอบด้วยหลักนิติธรรมของกระบวนการพิจารณาของศาลต่างประเทศ และขัดต่อหลักการต่างตอบแทนอันทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของไทยถูกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ แม้ข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ แต่ไม่ใช่คำพิพากษาศาลไทย ผู้ถูกร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ด้วย

ก้าวที่ละก้าว
หนทางยาวจงก้าวไป
ที่ละนิดด้วยจิตใจ
แม้ทางไกลก็ใช้นาน.

